X kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii (nr 13)

z dnia 25 kwietnia 2024 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii (nr 13)

25 kwietnia 2024 r.

Komisja Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii, obradująca pod przewodnictwem posła **Bartłomieja Pejo (Konfederacja)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie informacji na temat podejmowanych i planowanych działań na rzecz informatyzacji oraz cyberbezpieczeństwa samorządów;

– rozpatrzenie wniosku prezydium Komisji o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych;

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Dariusz Standerski** sekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji wraz ze współpracownikami, **Juliusz Brzostek** dyrektor do spraw Cyberbezpieczeństwa w NASK-PIB, **Jacek Oko** prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej wraz ze współpracownikami, **Anna Demus** doradca ekonomiczny w Najwyższej Izbie Kontroli, **Michał Kanownik** prezes zarządu Związku Cyfrowa Polska, **Sylwester Szczepaniak** koordynator do spraw społeczeństwa informacyjnego i smart city w Unii Metropolii Polskich, **Jerzy Papuga** ekspert Polskiej Izby Komunikacji Elektronicznej, **Natalia Mielech** ekspert Stowarzyszenia Przyjazna Gospodarka, **Jacek Kosiorek** wiceprezes Polskiej Izby Radiodyfuzji Cyfrowej, **Grzegorz Nowak** dyrektor Centrum Cyberbezpieczeństwa i Ochrony Danych we Władysławowie, **Monika Boike-Nowak** właścicielka CYBERPROFESS.PL, **Paweł Sokołowski** wiceprzewodniczący Komitetu SMART Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji, **Robert Śmietanka** prezes zarządu SoftCream Software, **Joanna Karczewska** członek Stowarzyszenia ELKApw, prof. ucz. dr hab. **Marta Grabowska** wykładowca w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Jakub Błoński** i **Magdalena Krzymowska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Dzień dobry. Szanowni państwo, otwieram posiedzenie Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii. Stwierdzam kworum. Witam szanowne panie posłanki, witam panów posłów, witam panią dyrektor Wiolettę Zwarę z Departamentu Projektów i Strategii Ministerstwa Cyfryzacji. Witam panią Annę Demus reprezentującą Najwyższą Izbę Kontroli. Witam ekspertów do spraw cyberbezpieczeństwa reprezentujących różne instytucje państwowe i organizacje. Witam przedstawicieli organizacji branżowych, samorządowych, związków zawodowych oraz środowiska akademickiego. Witam bardzo serdecznie wszystkich państwa.

Szanowni państwo, porządek dzisiejszego posiedzenia w punkcie pierwszym przewiduje rozpatrzenie informacji ministra cyfryzacji na temat podejmowanych i planowanych działań na rzecz informatyzacji oraz cyberbezpieczeństwa samorządów. W drugim punkcie rozpatrzymy wniosek prezydium Komisji o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych. Natomiast punkt trzeci porządku dziennego to tradycyjnie sprawy bieżące. Czy są uwagi do porządku dziennego? Bardzo proszę.

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

Panie przewodniczący, mam takie pytanie, bo o ile się nie mylę, regulamin Sejmu przewiduje, że na posiedzeniu komisji resort reprezentowany jest w randze ministra albo wiceministra. Dzisiaj jest pani dyrektor, która jest świetną ekspertką w tym temacie, ale pytanie czy są przedstawiciele kierownictwa Ministerstwa Cyfryzacji.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Panie przewodniczący, jak widzimy, panowie ministrowie nie są obecni. Informowali mnie o tym osobiście. Natomiast art. 153 mówi, że osoby upoważnione mogą delegować przedstawiciela do udziału w posiedzeniu. Stąd decyzja o tym, że pani dyrektor może reprezentować panów ministrów. Jest to upoważnienie wydane przez ministra Standerskiego.

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

Rozumiem. Żeby było jasne – myślę, że merytorycznie to może nawet i z korzyścią, ale po prostu zwyczaj jest taki…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Oczywiście, znamy ten zwyczaj. Natomiast dzisiaj, w drodze wyjątku, pani dyrektor będzie reprezentowała ministerstwo i jeżeli będzie taka potrzeba, to oczywiście na kolejnych posiedzeniach wrócimy do tego tematu. Ale myślę, że jednak nie będzie takiej potrzeby.

Jeszcze o głos prosi przewodniczący Napieralski. Bardzo proszę.

Poseł Grzegorz Bernard Napieralski (KO):

Pan poseł Cieszyński powinien dokładnie wiedzieć, bo za rządów Prawa i Sprawiedliwości widok ministrów na komisjach to była rzadkość. Więc nie wiem skąd dzisiaj nagle to zdziwienie, że dyrektor…To się zdarzyło pierwszy raz w ogóle w tej kadencji. Panie pośle, proszę sobie przypomnieć swoje rządy.

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

Panie przewodniczący, wszyscy pamiętamy, że państwo koalicja doszła do władzy przede wszystkim właśnie w oparciu o hasło, że to wszystko, co było nie tak, się zmieni. Jak widać, wszystko musi się zmienić, aby sprawy pozostały tak samo.

Poseł Grzegorz Bernard Napieralski (KO):

No i się zmieniło.

Poseł Adam Andruszkiewicz (PiS):

Panie przewodniczący, jeśli można…

Poseł Adrian Zandberg (Lewica):

Panowie, ta zabawa zazwyczaj polegała na tym, że padało pytanie, czy osoba, która jest przedstawicielem ministerstwa ma pełnomocnictwo…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

I taka odpowiedź została udzielona.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica):

I to wieńczyło tę zabawę, kiedy miała to pełnomocnictwo. I to jest ten przypadek.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Szanowni państwo, jeszcze proszę poseł Andruszkiewicz.

Poseł Adam Andruszkiewicz (PiS):

Tylko ad vocem do pana przewodniczącego Napieralskiego – akurat pan doskonale pamięta, że jako sekretarze stanu bardzo często staraliśmy się być obecni. Minister cyfryzacji też, co akurat jest rzadkością, żeby minister konstytucyjny był na komisjach. Pamiętam doskonale, że jeżeli były takie sytuacje, że jako ministrowie nie mogliśmy być, to staraliśmy się głęboko usprawiedliwiać przed Wysoką Komisją. I raczej życzylibyśmy tego również nowemu kierownictwu. Dziękuję.

Poseł Grzegorz Bernard Napieralski (KO):

Ale to się nie odnosiło do pana, panie ministrze. Absolutnie. Mówiłem do całego rządu. Pan akurat bywał na każdej komisji. Za to zawsze bardzo dziękowałem.

Poseł Adam Andruszkiewicz (PiS):

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję. Szanowni państwo, rozumiem, że nie ma uwag do porządku dziennego. Przechodzimy zatem do rozpatrzenia punktu pierwszego porządku dziennego. Bardzo proszę panią dyrektor Wiolettę Zwarę o przedstawienie stosownych informacji.

Zastępca dyrektora Departamentu Projektów i Strategii Ministerstwa Cyfryzacji Wioletta Zwara:

Dzień dobry. Witam bardzo serdecznie. W imieniu pana ministra zaprezentuję materiał, który został przygotowany na dzisiejsze posiedzenie…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Mam prośbę – bliżej mikrofon.

Zastępca dyrektora Departamentu Projektów i Strategii Ministerstwa Cyfryzacji Wioletta Zwara:

Ok. Dotyczący informacji na temat podejmowanych i planowanych działań na rzecz informatyzacji oraz cyberbezpieczeństwa samorządów. Ministerstwo Cyfryzacji podejmuje i planuje podjąć szereg działań mających na celu wsparcie informatyzacji jednostek samorządu terytorialnego…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

O, pan minister został wywołany.

Poseł Adam Andruszkiewicz (PiS):

To jest sprawczość.

Poseł Grzegorz Bernard Napieralski (KO):

Będzie weselej.

Zastępca dyrektora Departamentu Projektów i Strategii Ministerstwa Cyfryzacji Wioletta Zwara:

Powiedziałam pierwsze zdanie.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji Dariusz Standerski:

Proszę kontynuować.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo proszę.

Zastępca dyrektora Departamentu Projektów i Strategii Ministerstwa Cyfryzacji Wioletta Zwara:

Które są odpowiedzią na główne zidentyfikowane problemy. Przede wszystkim to brak stałej i systemowej współpracy administracji centralnej z samorządową, regionalną i lokalną w zakresie informatyzacji i rozproszona informacja oraz brak jednego punktu kontaktu i centralnego punktu wsparcia dla samorządów w zakresie informatyzacji; brak wiedzy na temat realizowanych na poziomie centralnym działań oraz planowanych, projektowanych, budowanych i rozwijanych produktów informatycznych, w tym rejestrów oprogramowania infrastruktury, związanych w szczególności z realizacją usług; brak spójnej wizji, strategii, kierunków działań dotyczących informatyzacji państwa, uwzględniających perspektywy i skalowanych do poziomu administracji samorządowej; brak standardów, wytycznych, wymagań, jakie powinny spełniać rozwiązania tworzone na poziomie centralnym i samorządowym…

Głos z sali:

Pani dyrektor, prosimy do mikrofonu. Naprawdę słabo słychać.

Zastępca dyrektora Departamentu Projektów i Strategii Ministerstwa Cyfryzacji Wioletta Zwara:

Dobrze, już. W tym wspierających kalibrowanie rozwiązań opracowanych przez administrację centralną do poziomu administracji regionalnej i lokalnej; brak szerszej współpracy, takiej merytorycznej, przy opracowywaniu dedykowanych rozwiązań w administracji samorządowej, a także niewystarczające wsparcie w podnoszeniu wydajności, bezpieczeństwa oraz interoperacyjności systemów teleinformatycznych w samorządach.

W związku z takimi zidentyfikowanymi problemami, Ministerstwo Cyfryzacji w zakresie koordynacji i wsparcia działań związanych z informatyzacją realizuje i planuje realizować następujące przedsięwzięcia.

Pierwszym wątkiem jest powołanie cyfrowego forum współpracy. Pan premier Gawkowski razem z panami ministrami stoją na stanowisku wzmocnienia komunikacji z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami samorządowymi. Zostały rozpoczęte prace nad utworzeniem zespołu zadaniowego – takiego forum współpracy, pozwalającego na osiągnięcie efektu synergii w działaniach administracji rządowej i samorządowej oraz wymiany wiedzy i doświadczeń obu środowisk w celu wzmocnienia rozwoju cyfrowego państwa. Wśród działań, które widzimy w ramach tego forum przede wszystkim są: identyfikowanie kluczowych problemów współpracy administracji samorządowej i rządowej w zakresie informatyzacji, informowanie o planowanych do wdrożenia na szczeblu centralnym działaniach strategicznych oraz rozwiązaniach, dzielenie się wiedzą, a także identyfikowanie i priorytetyzowanie działań do realizacji na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym.

Kolejnym aspektem, który realizujemy, jest rozpoczęcie pracy nad utworzeniem jednego kanału informacyjno-komunikacyjnego z samorządami w zakresie informatyzacji, przede wszystkim utworzenie na bazie serwisu internetowego samorzad.gov.pl serwisu dostosowanego do potrzeb samorządu zawierającego bazę wiedzy, aktualne informacje dla decydentów, informatyków, a także innych pracowników samorządowych reprezentujących różne grupy odbiorców – mówimy tu o poziomie wojewódzkim, gminnym, powiatowym – a także punkt kontaktu online, który ułatwi komunikację administracji centralnej i samorządowej w zakresie informatyzacji. Pracujemy i działamy również w kierunku wzmocnienia zespołu, który wsparłby samorządy i koordynował realizację spraw wnoszonych w zakresie informatyzacji oraz zapewniałby obsługę tego punktu kontaktu.

Kluczowym elementem jednego punktu kontaktu i rozbudowy serwisu samorzad.gov.pl jest budowa bazy wiedzy. Prace nad tym również zostały rozpoczęte. Baza wiedzy ma stanowić uporządkowany zbiór, który będzie dostępny dla samorządów i decydentów samorządowych. Będzie zawierał dokumenty formalne, rozwiązania prawne, dobre praktyki, a także te najbardziej oczekiwane informacje o planowanych i realizowanych przedsięwzięciach, a także o podmiotach realizujących projekty lub wdrażających rozwiązania w celu wykorzystania ich doświadczeń – szczególnie interesujące są doświadczenia pionierskie – i uniknięcia problemów wdrożeniowych.

Kolejne duże działanie to przede wszystkim opracowanie strategii określającej kierunki informatyzacji państwa. Takie działania również zostały podjęte. Opracowywany jest dokument o charakterze strategicznym, uwzględniający perspektywę samorządów i skalowaną do administracji regionalnej oraz lokalnej z poziomu administracji centralnej, w opracowanie którego zostali włączeni również przedstawiciele organizacji samorządowych. Dokument ten będzie obejmował wizje informatyzacji państwa, cele informatyzacji, ale również środki służące realizacji tych celów, a także sposoby i zasady współpracy z podmiotami, których dotyczy problem informatyzacji.

Kolejnym dużym działaniem standaryzującym, porządkującym jest opracowanie Architektury Informacyjnej Samorządu. Zostały rozpoczęte prace nad opracowaniem standardów – Architektura Informacyjna Samorządu jest pewnego typu standardem – i przystąpiono do realizacji partnerskiego projektu informatycznego pod tytułem „Budowa i pilotażowe wdrożenie Modeli Architektury Informacyjnej Jednostek Samorządu Terytorialnego (AIS), zgodnych z Modelem Architektury Informacyjnej Państwa". Celem tego projektu jest budowa czterech wzorcowych, skalowanych modeli architek-

tonicznych, tak zwanych modeli TO-BE, czyli modeli, które opisują przyszłość takiego urzędu, czyli wzorzec docelowy dla różnych grup samorządów. Projektem objęliśmy cztery grupy samorządów. Są to: gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie i miejskie, gminy miasta na prawach powiatu oraz powiatu, a także wdrożenie pilotażowe tych modeli architektonicznych TO-BE, czyli stworzenie realnego opisu wybranych jednostek samorządu terytorialnego i zbudowanie tzw. Modeli AIS na bazie tych opracowanych modeli, zarówno TO-BE, jak i AIS, zidentyfikowanie luk, braków, niedoborów, czyli od tego stanu, jaki jest, w zderzeniu ze stanem, jaki chcielibyśmy mieć, zidentyfikujemy luki, niedobory i wskażemy kierunki rozwoju informatyzacji w danym urzędzie. Wzorcowo na bazie wyników takiego zderzenia, w każdej z tych grup jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzimy proces budowania bądź modernizowania przynajmniej jednego systemu teleinformatycznego, który będzie skalowany i przenoszony również do innych instytucji.

Opracowane modele architektoniczne, o których przed chwilą powiedziałam, z organizacyjno-technicznego punktu widzenia są standardem wspierającym realizację zadań z zakresu informatyzacji w sposób uporządkowany, spójny, racjonalny, określając relacje między prawem, organizacją, w tym – co jest kluczowe – procesami, danymi i systemami teleinformatycznymi, które są prezentowane w tzw. czterech warstwach: w warstwie legislacyjnej, organizacyjnej, semantycznej i technicznej.

Dzięki Architekturze Informacyjnej Państwa, czyli wzorcowi, na bazie którego będziemy budowali Architekturę Informacyjną Samorządów, możliwe jest wsparcie interesariuszy, czyli samorządu terytorialnego, w tworzeniu przez nich koncepcji rozwiązań teleinformatycznych, w tym systemów i usług służących do realizacji zadań publicznych, wskazywania kluczowych komponentów, które powinny być realizowane centralnie albo regionalnie, albo wskazywania nieuzasadnionego powielania danych. Efektem projektu będą również różnego rodzaju wytyczne, rekomendacje i inne materiały, które będą wspierać samorządy w samodzielnym wdrażaniu Modeli Architektury Informacyjnej Samorządu. Są to rekomendacje i dobre praktyki związane z procesem samego wdrażania wynikające z pilotażu, rekomendacje związane z ograniczeniem barier prawno-organizacyjnych uniemożliwiających pełne wykorzystanie Modeli AIS, model prawno-organizacyjny akceptacji i koncepcja utrzymania modeli. Będzie także szereg materiałów szkoleniowych w zakresie dostosowywania i wykorzystania Modeli AIS w rozwoju jednostki samorządu terytorialnego.

Właśnie wczoraj dokonano wyboru partnerów samorządowych. W projekcie mamy pięciu partnerów, przy czym czterech adekwatnie do grup odbiorców. Jako partnerów reprezentujących jednostki samorządu terytorialnego wybrano Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Miast Polskich, Unię Metropolii Polskich imienia Pawła Adamowicza i Związek Powiatów Polskich. Jednocześnie piątym partnerem jest Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy, który jest współtwórcą Architektury Informacyjnej Państwa.

Aktualnie przygotowywany jest wniosek o dofinansowanie projektu. Projekt będzie finansowany z FERC, działanie 2.4. Termin złożenia wniosku to koniec maja, termin realizacji projektu – koniec 2027 r. Szacowany koszt to 41 mln.

Kolejnym aspektem, który realizujemy w kontekście poprawy wzmocnienia współpracy z samorządami w kontekście informatyzacji samorządów to udostępnienie Katalogu Rekomendacji Cyfrowego Urzędu. Przystąpiliśmy do jego realizacji. Mamy nadzieję, że taki katalog będzie stanowił bardzo dobre narzędzie do badania dojrzałości cyfrowej urzędu i pozwoli na priorytetyzację działań jednostki. Planujemy również wybudować małe narzędzie, które pozwoli na samoocenę danej jednostki.

Kolejnym wątkiem jest opracowanie rekomendacji dotyczących kryteriów wyboru projektów informatycznych finansowanych z regionalnych programów operacyjnych. Wstępna wersja została już opracowana. Zawiera ona trzy grupy kryteriów merytorycznych: efektywności i wykonalności projektu, poziomu cyberbezpieczeństwa i zgodności projektowanych rozwiązań teleinformatycznych z pryncypiami Architektury Informacyjnej Państwa. Czekamy na akceptację ze strony Ministerstwa Funduszy.

Ostatni punkt spośród koordynacyjnych – chcemy pogłębić, poszerzyć zakres współpracy w ramach różnych zespołów roboczych merytorycznych, w kontekście różnych działań, które będą realizowane w celu wsparcia informatyzacji samorządów.

W pozostałych obszarach dotyczących informatyzacji, ale jeszcze niezwiązanych z cyberbezpieczeństwem – bo o tym na końcu – Ministerstwo Cyfryzacji realizuje działania, takie jak warsztaty z otwierania danych dla jednostek samorządu terytorialnego. W 2022 r. odbył się pilotaż, zrealizowano cztery dwudniowe warsztaty online z zakresu otwierania danych. Program był finansowany z budżetu państwa, obejmował wyjaśnienie pojęć z zakresu otwierania danych, a także omówienie ustawy o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego i wynikających z niej obowiązków dla samorządów. Były również ćwiczenia z przygotowywania danych do udostępnienia, przeszkolono 79 uczestników w grupach 20-osobowych. Zaproszenia skierowano do osób, które wyraziły taką chęć i założyły profil dostawcy, przy czym były to maksymalnie dwie osoby z jednej instytucji. Duże zainteresowanie tematem i pozytywna opinia użytkowników wymusiły działania następcze i tego typu szkolenia, warsztaty będą również kontynuowane w najbliższym czasie. Obecnie przygotowywane jest postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na kontynuację warsztatów. Termin realizacji jest planowany na marzec 2025.

Kolejnym projektem, który w Ministerstwie Cyfryzacji chcemy i planujemy realizować to „Samorząd otwarty na dane”. Celem tego projektu jest poprawa kompetencji pracowników jednostek samorządu terytorialnego w obszarze udostępniania danych, zarządzania danymi i analityki danych oraz podniesienie świadomości w zakresie korzyści płynących z ich ponownego wykorzystywania. W ramach projektu planuje się przeszkolenie online ok. 2 tysięcy pracowników w modułach otwieranie danych i przygotowywanie i udostępnianie danych w portalu dane.gov.pl. Drugim aspektem są działania promocyjne w internecie, które będą narzędziem do promocji szkoleń i zachęcania do udziału w nich. Projekt będzie finansowany z FERC, działanie 2.4. Realizację planuje się w okresie od I kwartału 2025 do I kwartału 2028.

Kolejny obszar to inwestycje w ramach KPO – inwestycja e-kompetencje. Celem interwencji w ramach e-kompetencji jest podniesienie jakości obsługi obywateli, efektywności pracy administracji publicznej oraz zagwarantowanie sprawności i bezpieczeństwa. Tam również są przewidziane szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego – dla urzędników i pracowników administracji publicznej – które powinny odpowiadać na potrzeby urzędów i ich pracowników, by mogli realizować swoje zadania najbardziej wydajnie i efektywnie. Ścieżki tematyczne zaproponowane urzędom do wyboru, będą obejmowały realizację e-usług, załatwianie spraw administracyjnych i komunikację online, wsparcie obywatela, korzystanie ze środków identyfikacji elektronicznej, bezpieczne korzystanie z mediów cyfrowych, informacji i danych, gromadzenie i wykorzystywanie danych i oczywiście rozwiązania chmurowe oraz cyberbezpieczeństwo. Przedsięwzięcie kierowane jest nie tylko do pracowników administracji samorządowej, ale również rządowej. Na koniec 2019 r. szacowana grupa zainteresowanych to ok. 430 tysięcy osób, więc zakładamy duże zapotrzebowanie w tym zakresie.

Kolejny wątek to rozwój aplikacji mobilnej mObywatel i serwisu mObywatel.gov.pl. Myślę, że państwo dużo wiecie na ten temat. Planujemy kolejne działania w zakresie rozwoju i poszerzenia zakresu usług dostępnych poprzez te aplikacje, a także zmiany w funkcjonalności, pozwalające na uzyskanie synergii między oboma narzędziami.

Kolejny wątek to modernizacja rejestrów państwowych. Planowany jest rozwój w zakresie elektronicznej karty urodzenia i zgonu, integracji rejestru stanu cywilnego z Archiwum Dokumentów Elektronicznych Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Centralnego Rejestru Wyborców w zakresie wdrażania nowych funkcjonalności poprawiających ergonomię pracy i wspierających działanie pracowników samorządowych, a także realizacji prac wynikających z projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy dotyczących wykonania niezbędnych prac w systemie rejestrów państwowych mających na celu obsłużyć przyjmowanie przez samorządy wniosków o potwierdzenie tożsamości obywateli Ukrainy w oparciu o ważny dokument podróży oraz pobranie odcisków palców od dzieci od 6. roku życia.

Kolejny temat to modernizacja CEPiK. Trwają prace przygotowawcze do uruchomienia projektu modernizacji. Obejmie on modernizację systemu w starostwach w zakresie obsługi procesu nabywania uprawnień oraz nadzoru nad kierowcami i umożliwi w pełni elektroniczną obsługę obywateli – z jednej strony poprzez udostępnienie nowoczesnych e-usług umożliwiających wnioskowanie o prawo jazdy i rejestrację pojazdu, a z drugiej strony przez wprowadzenie nowoczesnych i interoperacyjnych rozwiązań w samorządach. Zakładany horyzont czasowy to od 24 do 36 miesięcy.

Ostatni spośród tematów, które nie dotyczą bezpośrednio cyberbezpieczeństwa to rozwiązania chmurowe. Planowane jest dalsze rozwijanie katalogu usług chmurowych świadczonych przez dostawców komercyjnych. Ten nowoczesny model, który został wdrożony, zakłada zawieranie umowy ramowej przez centralnego zamawiającego, a następnie dobrowolne korzystanie z niej poprzez przeprowadzanie tzw. postępowań wykonawczych przez jednostki administracji publicznej, w tym samorządy. Dzięki temu jednostki samorządu mogą nabywać usługi chmurowe nie w ciągu kilku miesięcy, tylko w znacznie krótszym czasie i będą angażowały mniej czasu swoich urzędników, uzyskując jednocześnie bezpieczeństwo prawne i cyfrowe u kontekście zawieranych umów. Aktualnie samorządy mogą korzystać z dwóch umów ramowych, które są produktem projektu „Wspólna Infrastruktura Informatyczna Państwa". Jest tam możliwy do wykorzystania pakiet biurowy oraz oprogramowanie antywirusowe. W tym roku planujemy zawarcie co najmniej jednej umowy ramowej na pakiet 15 usług infrastrukturalnych, takie jak wirtualne maszyny, przestrzenie dyskowe czy VPN.

Drugi obszar, o którym dzisiaj mówimy, to obszar cyberbezpieczeństwa. W tym zakresie najważniejszy jest projekt „Cyberbezpieczny Samorząd". Centrum Projektów Polska Cyfrowa we współpracy z NASK – Państwowym Instytutem Badawczym w lipcu 2023 r. ogłosiły konkurs grantowy dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego właśnie pod nazwą „Cyberbezpieczny Samorząd". Nabór wniosków trwał do 14 grudnia 2023. Wnioski złożyło 90% samorządów, to jest 215 jednostek samorządu terytorialnego. Łącznie przeznaczonych jest 1,5 mld zł. Projekt jest finansowany z programu FERC 2021-2027. Celem projektu jest zwiększanie poziomu bezpieczeństwa informacji samorządów poprzez wzmacnianie odporności oraz zdolności do skutecznego zapobiegania i reagowania na incydenty w systemach informacyjnych. Rozwój JST w zakresie cyberbezpieczeństwa dzięki grantom przełoży się bezpośrednio na korzyści dla mieszkańców obejmujące m.in. poprawę bezpieczeństwa danych przechowywanych w urzędach niezbędnych do świadczenia usług publicznych, za które odpowiada administracja samorządowa; zwiększenie odporności urzędu na czynniki zewnętrzne, które mogłyby zagrozić ciągłości jego pracy – próby ataków na systemy IT samorządów, kradzież danych lub przerwy w zasilaniu, a także poprawę dostępności usług elektronicznych świadczonych przez samorządy poprzez rozwój infrastruktury sieciowej oraz mechanizmów jej zabezpieczeń. Środki otrzymane z grantów samorządy mogą wykorzystać w trzech strumieniach. Są to obszary: organizacyjny, kompetencyjny i techniczny. W zakresie obszaru organizacyjnego mówimy o poprawie procedur obowiązujących w urzędach, dotyczących systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji – o jego wdrożeniu, ale także audycie. Drugi obszar – obszar kompetencyjny – to obszar związany ze szkoleniami pracowników samorządowych, w tym zarówno zaawansowanych szkoleń dla personelu informatycznego, jak i podstawowych, związanych z budowaniem świadomości cyberzagrożeń i umiejętności reagowania na nie. I obszar techniczny – jak się okazało najbardziej popularny – w ramach którego możliwy jest szeroki wachlarz działań, począwszy od zakupu sprzętu informatycznego związanego z cyberbezpieczeństwem, poprzez zakup licencji, oprogramowania, aż do usług wspierających wdrażanie rozwiązań w tym obszarze. Są to obszary komplementarne. Składają się na adekwatne i racjonalne wzmocnienie odporności jednostki samorządowej na cyberzagrożenia. W szczególności ten pierwszy obszar – obszar organizacyjny – daje gwarancję, że pozostałe obszary, czyli zakupiony sprzęt i nabyte przez personel kompetencje, w sytuacji zagrożenia będą odpowiednio wykorzystane i zapewnią skuteczną ochronę przed atakami. W tej chwili zostały już ocenione wszystkie wnioski. Z 2517 wniosków, 2 zostały wycofane samodzielnie przez samorządy, pozostałe zostały ocenione. 12% środków zostało zapotrzebowanych w obszarze organizacyjnym, 7% w obszarze kompetencyjnym i 81% w obszarze technicznym. W tym momencie, z tych 2515 ocenionych wniosków, 4 otrzymały ocenę negatywną,

pozostałe 2511 uzyskały ocenę pozytywną, co stanowi kwotę dofinansowania 1 mld 484 mln. Według dzisiejszego dnia, jest 277 podpisanych umów, 1063 są aktualnie w procedowaniu, 31 podmiotów już otrzymało środki finansowe. Każda z tych instytucji uzyskała ok. 30% dofinansowania. Została wypłacona kwota ok. 6 mln zł. Okres realizacji tych projektów grantowych, o których mówimy, to 24 miesiące od momentu podpisania umowy, maksymalnie do połowy 2026 r.

Ostatni obszar w zakresie cyberbezpieczeństwa to szkolenia dla samorządów. Mając na uwadze krytyczne znaczenie kompetencji z zakresu cyberbezpieczeństwa wśród pracowników samorządowych, minister cyfryzacji zainicjował działania edukacyjne, które wspierają rozwój kompetencji. Pierwszy obszar to szkolenia w ramach działań prewencyjno-edukacyjnych – projekty SecureV. Od 2021 r. prowadzone są działania prewencyjno-edukacyjne dla najważniejszych osób w państwie. W ramach działania prowadzone są specjalistyczne szkolenia z zakresu cyberbezpieczeństwa. Są to szkolenia realizowane indywidualnie lub w małych, kilkuosobowych grupach. Terminy i zakres merytoryczny szkoleń są dostosowane do konkretnych potrzeb. Dodatkowo każda osoba indywidualnie przeszkolona otrzymuje uniwersalne narzędzie służące do silnego uwierzytelnienia wraz z instruktażem stosowania tego narzędzia.

Od 2022 r. z uwagi na dynamiczną sytuację w cyberprzestrzeni kraju, a także w odpowiedzi na zgłaszane potrzeby, zasięg tych działań został rozszerzony o jednostki samorządu terytorialnego. W województwie podlaskim został przeprowadzony pilotaż, którym zostali objęci: marszałek, wicemarszałkowie, starostowie, wicestarostowie, wójtowie, burmistrzowie oraz prezydenci miast i ich zastępcy, a także sekretarze oraz członkowie zarządu województwa podlaskiego. Szkolenia cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. W ramach działań pilotażowych przeszkolono i wyposażono w klucze bezpieczeństwa 560 osób, czyli prawie 100% grupy objętej pilotażem. W odpowiedzi na tak duże zapotrzebowanie, w 2023 r. kontynuowano te szkolenia. Dalej planuje się je kontynuować również w 2024 r.

Ostatnie działanie to szkolenia online – bezpłatne szkolenia online dla podmiotów krajowego systemu bezpieczeństwa, w tym właśnie dla pracowników samorządu. Tematy są adresowane do osób o różnym poziomie wiedzy o cyberbezpieczeństwie i obejmują zagadnienia związane z podstawowymi zasadami higieny cyfrowej. Są realizowane z udziałem ekspertów z NASK-PIB oraz partnerów technologicznych. Zaproszenia do udziału w tych szkoleniach są cyklicznie wysyłane do jednostek samorządu terytorialnego. Do dziś w tych szkoleniach uczestniczyło 33 tys. osób – pracowników krajowego systemu cyberbezpieczeństwa, do którego należą również jednostki samorządu terytorialnego.

Dziękuję, to wszystko.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję, pani dyrektor. Jak państwo zauważyli, jest już z nami pan minister Standerski. Bardzo proszę, panie ministrze. Myślę, że może w ramach uzupełnienia tej informacji, proszę o zabranie głosu.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji Dariusz Standerski:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. W ramach uzupełnienia, ale przede wszystkim w ramach przeprosin. Chciałbym bardzo przeprosić za spóźnienie i też bardzo dziękuję pani dyrektor za zaprezentowanie stanowiska ministerstwa. Do tej informacji chciałbym dodać dwie kwestie. Pierwsza jest taka, że w ramach rewizji Krajowego Planu Odbudowy, w przypadku zwolnienia środków w innych miejscach, zgłosiliśmy opis projektu rozwoju EZD RP w kierunku upowszechnienia tego systemu w jednostkach samorządu terytorialnego. Cały czas jesteśmy w procesie negocjacyjnym. Jednak myślę, że warto wskazać w tej informacji, że w przypadku pozytywnego zakończenia negocjacji z Unią Europejską to będzie kolejny duży program, który będzie dedykowany jednostkom samorządu terytorialnego. Członkowie Wysokiej Komisji dobrze wiedzą jak dużym problemem w jednostkach samorządu terytorialnego bywa zarządzanie dokumentacją. W związku z tym, jak tylko ten proces negocjacyjny się zakończy, bardzo chętnie przekażę Wysokiej Komisji pełną informację w tym zakresie.

Natomiast jeżeli chodzi o kwestię cyberbezpieczeństwa w samorządach, to tutaj też mam nadzieję na ciekawą dyskusję, ponieważ kwestia cyberbezpieczeństwa i jego finansowania skłania nas do uczynienia z tego tematu priorytetu naszej prezydencji w Unii Europejskiej. Musimy pamiętać, że wszystkie programy uruchamiane teraz – nie tylko programy rządowe, ale również programy unijne – będą musiały być kontynuowane w obecnej perspektywie finansowej. Będą musiały być kontynuowane również w kolejnych latach budżetowych i w kolejnych horyzontach unijnych, a to wymaga stałego i stabilnego finansowania. Dzisiaj, kiedy wprowadzamy programy unijne w jednostkach samorządu terytorialnego to musimy też zacząć rozmowę o tym, jak one będą finansowane po roku 2026 i po roku 2027. Dlatego na poziomie Unii Europejskiej będziemy chcieli rozpocząć taką dyskusję podczas polskiej prezydencji w ramach priorytetów cyfrowych. Myślę, że to będzie dobra okazja do przeprowadzenia takiej dyskusji wewnątrz, żeby dojść do porozumienia w sprawie tego stałego, stabilnego finansowania cyberbezpieczeństwa, również w jednostkach samorządu terytorialnego. Tak jak dzisiaj dochodzimy do porozumienia w kwestii finansowania w ramach subwencji oświatowej, w ramach stałych dotacji i to – moim zdaniem – kolejny duży temat po tych inwestycjach, które teraz są przeprowadzane w jednostkach samorządu terytorialnego, po zakończeniu tych programów inwestycyjnych. Bardzo serdecznie dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Ta tematyka cyberbezpieczeństwa jest mi szczególnie bliska jako byłemu samorządowcowi. Więc bardzo dobrze. Kibicuję ministerstwu, aby te projekty były realizowane jak najszybciej.

Szanowni państwo, otwieram dyskusję. Kto z państwa chciałby zabrać głos? Bardzo proszę, pan przewodniczący Cieszyński.

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

Szanowny panie przewodniczący, panie ministrze, po pierwsze, chciałem się przyłączyć do opinii pana przewodniczącego, że to bardzo dobrze, że jest planowany stabilny strumień finansowania dla samorządów i w ogóle dla wszystkich instytucji w obszarze cyber – bo myślę, że tak mogę rozszerzyć – także po zakończeniu perspektywy europejskiej. To świetna inicjatywa. Myślę, że cała Komisja będzie ją popierać.

Mam parę pytań w nawiązaniu do wypowiedzi pani dyrektor. Po pierwsze, pani dyrektor zaczęła od takiego stwierdzenia „niesatysfakcjonujący poziom współpracy z samorządami". Chciałem poprosić o odpowiedź na piśmie – bo wiadomo, że w głowie trudno przechowywać takie liczby – ile spotkań przedstawicieli Ministerstwa Cyfryzacji z przedstawicielami samorządów i organizacji samorządowych odbyło się od stycznia do kwietnia 2023 i 2024 r.?

Drugie pytanie dotyczy funduszu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego, który był prowadzony w NASK. Chciałem zapytać jak pan minister ocenia funkcjonowanie tego funduszu w 2023 r. oraz czy pan minister planuje, że takie rozwiązanie będzie utrzymane w kolejnych latach. Ten rok był przejściowy, więc może nie było czasu na to, żeby to ująć w ustawie okołobudżetowej, ale przyszły rok to już będzie taki czas, że na pewno będzie dało się to rozwiązać.

Chciałem też zapytać jakie są plany ministerstwa dotyczące systemu opłat lokalnych w aplikacji mObywatel. Obecnie trwa pilotaż e-płatności. Rozwiązania, które są objęte pilotażem mają termin ważności do końca tego roku ze względu na przepisy ustawy, która tego dotyczy. I pytanie: jakie są plany dotyczące tego i czy będą jakieś rozwiązania ustawowe, czy inne?

Mam także pytanie, czy jest gotowe podsumowanie z audytów cyberbezpieczeństwa wykonanych w ramach cyfrowej gminy. Bo jak pan minister z pewnością wie, w ramach „Cyfrowej Gminy" było przygotowanie pod cyberbezpieczny samorząd i każda gmina jako jedyny obowiązkowy element tego programu miała właśnie audyt cyberbezpieczeństwa. I pytanie czy jest jakieś podsumowanie i czy ono stanowi punkt wyjścia do dalszych prac.

Chciałem też zapytać o program z KPO, o którym mówił pan minister, dotyczący systemu EZD. Czy ten program będzie przeznaczony wyłącznie na finansowanie wdrożeń

programu EZD RP, czy też będzie to program dla różnych rozwiązań klas EZD? I jak to się ma do takich jednostek, w których na przykład już są wdrożone kompleksowe systemy RP, zawierające także taki moduł. Czy to po prostu będzie taki pomost dla tych, którzy jeszcze nie wdrożyli takiego rozwiązania? I jeżeli taki jest plan, to czy są możliwości zintegrowania tego systemu EZD RP z popularnymi rozwiązaniami klas RP stosowanymi obecnie w samorządach, które miały być beneficjentem tego programu?

I ostatnie pytanie – na jakim etapie są prace związane z modernizacją CEPiK i czy już została lub czy w najbliższym czasie zostanie w tej sprawie podpisana umowa z Państwową Wytwórnią Papierów Wartościowych? Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję. Proszę o odpowiedź, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji Dariusz Standerski:

Bardzo dziękuję. Zgodnie z życzeniem pana ministra, oczywiście odpowiemy na piśmie. I pan minister pozwoli, że odpowiemy na piśmie również na pytania, które wykraczają poza tematykę tego posiedzenia, na przykład jeżeli chodzi o pytanie o CEPiK 2.0. Gdyby pan poseł wskazał, to oczywiście bym się przygotował z tego, kiedy została podpisana…

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

To jest w materiale.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji Dariusz Standerski:

Ale chodzi o umowę z PWPW, więc pozwoli pan, że będę się odnosił do tematów, które wchodzą w agendę niniejszego posiedzenia.

Jeżeli chodzi o same spotkania z jednostkami samorządu terytorialnego, to oczywiście poza statystykami, sens tej wypowiedzi dotyczył braku systemowej współpracy. I nie mówię tylko o kwestii działu informatyzacja. To jest w ogóle problem działalności relacji pomiędzy państwem a samorządem terytorialnym. Właśnie dlatego pomysł i rozwój takiego forum, w którym w sposób zorganizowany będziemy się wymieniać z samorządowcami tymi pomysłami. Bo niezależnie od tego, czy spotkań z samorządowcami w ciągu 4 miesięcy byłoby 7 czy 70, to jeżeli nie mamy struktury, jeżeli nie mamy systemu, to te 70 spotkań też na niewiele się zda. Dlatego ta potrzeba rozwiązań systemowych w tym zakresie. Dlatego również w skład Rady ds. Cyfryzacji została powołana osoba rekomendowana przez ministra cyfryzacji, na nieformalny wniosek Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego – żeby było jak najwięcej połączeń pomiędzy różnymi organami. O to tutaj chodziło – żeby było takie miejsce wymiany myśli, doświadczeń pomiędzy rządem a samorządem. Również poza tymi projektami, o których mówiła pani dyrektor, w które bezpośrednio zaangażowane są wskazane korporacje samorządowe.

Jeżeli chodzi o wsparcie jednostek samorządu terytorialnego i ustawę okołobudżetową, to po raz kolejny na tej Komisji muszę wskazać, że zarówno ustawa budżetowa, jak i ustawa okołobudżetowa musiały podlegać zmianom w trybie nadzwyczajnym, w związku z czym nie było pola do głębszych zmian. Natomiast w pracach nad ustawą budżetową i ustawą okołobudżetową na przyszły rok, będziemy zgłaszać i będziemy wpisywać różne pomysły dotyczące zwiększenia finansowania współpracy pomiędzy rządem a samorządem terytorialnym, również w zakresie funduszu wsparcia i będziemy chcieli zwiększyć to finansowanie. Zdążyliśmy zwiększyć finansowanie jeżeli chodzi na przykład o Architekturę Informacyjną Samorządu. Już w tym roku udało się dokonać pewnych przesunięć. Jesteśmy jednak ograniczeni tym ograniczeniem budżetowym, które odziedziczyliśmy i głębsze zmiany będą możliwe dopiero w roku 2025.

Jeżeli dobrze pamiętam – ale to też oczywiście zweryfikuję – w kwestii audytów cyber w programie „Bezpieczna Gmina”, to chyba jest jeszcze termin na ich opracowanie i opublikowanie. Jak tylko zostanie to opracowane, to oczywiście będzie publikacja sprawozdania, ponieważ również uważamy, że to narzędzie jest ważne, żeby wskazać dalszy rozwój tego programu. Nie tyle na ten rok, co na następne lata.

W kontekście systemu EZD RP, to tak jak mówiłem, projekt jest jeszcze na etapie negocjacji z Komisją Europejską. Nasza pierwsza propozycja dotyczyła systemów klasy EZD z możliwością interpretacji rozszerzającej. Natomiast jest jeszcze kwestia ostat-

niej odpowiedzi z Komisji Europejskiej. Takie jest nasze stanowisko w tym momencie. Będziemy negocjować z Komisją Europejską w zakresie rozliczalności tego projektu, bo w tym kontekście Komisja Europejska będzie zgłaszać największe uwagi.

Jeżeli chodzi o system opłat lokalnych i rozwiązania ustawowe w tym zakresie, to tak jak już przedstawiałem Wysokiej Komisji, w Ministerstwie Cyfryzacji są prowadzone wstępne prace dotyczące m.in. takich rozwiązań ustawowych w etapie po wdrożeniu przepisów unijnych. Bo, tak jak panie i panowie posłowie pewnie obserwujecie, jak wygląda teraz proces legislacyjny na poziomie rządu, jeżeli chodzi o dział informatyzacja, to na pewno też się spodziewacie, że coraz bliżej jest określona liczba projektów ustaw rozpatrywanych przez Komisję. A chcemy, żeby w pierwszej kolejności wdrożyć te kilka dużych, poważnych projektów ustaw, które już dzisiaj budzą duże dyskusje i chcemy to przeprocedować odpowiedzialnie, żeby – mam nadzieję, że do końca czerwca, kiedy na poziomie rządowym zakończą się te procesy legislacyjne – zacząć kolejną falę projektów, już z własnej inicjatywy, które będą dotyczyły rozwiązań administracji, kwestii domyślności cyfrowej, przepisów ogólnych dotyczących m.in. systemu opłat lokalnych, ale również wspomnianego przeze mnie EZD – żeby to było rozwiązanie ustawowe – oraz innych projektów, które będziemy sukcesywnie przedstawiać. Nie chcę deklarować, że wszystkie te projekty zgłosimy w ciągu tygodnia czy miesiąca, bo oczywiście mają państwo pełną świadomość, że jest to niemożliwe. Dlatego chcę w tym zakresie przedstawić realistyczny harmonogram.

Tak jak mówiłem, na wszystkie inne pytania pana posła odpowiem na piśmie.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Najpierw proszę o głos pana posła.

Poseł Łukasz Osmalak (Polska2050-TD):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. W zasadzie chciałem tylko podbić ostatnie pytanie, które padło przed chwilą. Ja też z ust pani dyrektor słyszałem o CEPiK. Z samorządów mamy – delikatnie mówiąc – bardzo różne informacje na temat tego, jak funkcjonuje system. Też chciałem prosić o to, żebyśmy mogli dostać jakąś konkretną informację na temat tego, jak będą tam postępować prace w najbliższym czasie i kiedy możemy się spodziewać jakichś konkretnych wdrożeń w samorządach, po to żeby jakoś realnie im ułatwić tę pracę. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję. Bardzo proszę.

Członek Stowarzyszenia ELKApw Joanna Karczewska:

Nazywam się Joanna Karczewska. Jestem absolwentką Wydziału Elektroniki Politechniki Warszawskiej. Zajmuję się cyberbezpieczeństwem, bezpieczeństwem informacji i ochroną danych osobowych. Z samorządami współpracuję od lat. Obecnie jako inspektor ochrony danych, ale miałam kontakty praktycznie z większością samorządów w kraju, ponieważ w 2013 r. jak weszło w życie KRI, to jeździłam po Polsce i szkoliłam audytorów wewnętrznych, właśnie z audytu KRI. Chciałam zwrócić uwagę przede wszystkim na fiasko cyber w samorządach, które pojawiło się…jeżeli się starannie wczytamy w wyniki kontroli przeprowadzonej przez Delegaturę NIK w Szczecinie. Delegatura badała cztery jednostki, cztery urzędy gmin o liczbie mieszkańców do 10 tys. osób. Niestety żadna nie otrzymała pozytywnej oceny, wręcz przeciwnie – bardzo negatywnie oceniono zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego. To jest kontrola, której wyniki ukazały się w kwietniu, czyli parę dni temu. I to, co mnie zaskoczyło, to że wszystkie gminy były po diagnozie cyber. Pan poseł pytał o wyniki „Cyfrowej Gminy”, właśnie o diagnozy. W zeszłym tygodniu były prezentowane na konferencji w NASK o nazwie Secure 20-24, ale rozumiem, że będą też opublikowane, bo ja je widziałam, natomiast oficjalnie ich nie otrzymałam. Co dziwne, wszystkie gminy dostały po 100 tys. zł w ramach cyber samorządu. Czyli diagnoza wypadła jakoś tam, wyniki kontroli NIK są negatywne, a gminy dostają pieniądze. Ja im pieniędzy nie żałuję, natomiast to, co powiedział pan poseł, czyli czy zostały wyciągnięte wnioski – jak wynika z raportu NIK w przypadku jednej gminy zalecenia nie zostały wdrożone do dnia zakończenia kontroli.

Kolejny problem, który tym razem pojawił się w wyniku kontroli przeprowadzonej przez Delegaturę NIK w Białymstoku. Dotyczyła ona prostej sprawy – przestrzegania RODO w naprawdę wąskim zakresie. Tam też dwie jednostki były już po diagnozie cyber, a mimo to kolejna kontrola, która wykazała naprawdę wielkie braki i Najwyższa Izba Kontroli postanowiła rozszerzyć całą kontrolę na wszystkie samorządy w kraju. I to będzie bardzo ciekawy wynik, to pokaże, jak fatycznie wygląda stan cyberbezpieczeństwa i ochrony danych osobowych w jednostkach samorządowych. Badaniem będzie objęty cały kraj, cala Polska, wszystkie jednostki. I wiem o tym, bo moje jednostki, którymi się opiekuję w ramach działania jako inspektor ochrony danych też już dostały informacje i podejmują działania. To jest najprostszy zakres, absolutnie nie wymaga jakichś wielkich nakładów, a mimo to nie zostało to zrealizowane. Mówimy chociażby o wykorzystywaniu prywatnych kont pocztowych do komunikacji z urzędem, czyli pracownicy urzędów korzystają z prywatnych kont do kontaktów z obywatelami. Jest to do wyprostowania.

Kolejna kwestia, która pojawiła się po badaniu to właśnie informacja, że Najwyższa Izba kontroli, jeżeli będą wyniki negatywne, będzie podejmować czynności kontrolne indywidualne lub będzie zawiadamiać prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Bardzo jestem ciekawa wyników. Wiem, że w tej chwili w województwie podlaskim założono koalicję na rzecz e-bezpieczeństwa, tak się nazywa. Natomiast pytanie, co z innymi województwami, chociażby z zachodniopomorskim. Co do…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Najmocniej przepraszam, wejdę w słowo. Bardzo proszę o zmierzanie ku końcowi.

Członek Stowarzyszenia ELKApw Joanna Karczewska:

Tak. Tak, tak, już mam.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Ale to informacje dla wszystkich państwa. Mamy bardzo ograniczony czas, kilkadziesiąt osób czeka na następną komisję w tej sali.

Członek Stowarzyszenia ELKApw Joanna Karczewska:

Dobrze.

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

W tym Ryszard Petru.

Członek Stowarzyszenia ELKApw Joanna Karczewska:

Tak, oczywiście.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Więc bardzo proszę, zmierzajmy do końca. A tak formalnie mamy jeszcze dwa punkty.

Członek Stowarzyszenia ELKApw Joanna Karczewska:

Dobrze, tak że króciutko.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Dziękuję bardzo.

Członek Stowarzyszenia ELKApw Joanna Karczewska:

Chciałam przypomnieć, że z edukacją też jest bardzo źle i wykazało to badanie, które zostało opublikowane w styczniu 2024 przez organizację o nazwie SMSAPI. I przypominam, że Najwyższa Izba Kontroli jeszcze rok temu rekomendowała wdrożenie jednolitego modelu edukowania obywateli na temat bezpieczeństwa w sieci i stworzenie rozpoznawalnego, oficjalnego, państwowego serwisu zawierającego łatwo dostępne informacje na temat zagrożeń cyberbezpieczeństwa. Do dziś tego nie ma i w związku z tym nie mam jak poinformować moich pań, w tym moich wspaniałych woźnych w przedszkolu, gdzie mogą szukać informacji. A one też są pracownikami samorządu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję. Bardzo proszę kolejnych mówców o potraktowanie mojej prośby bardzo poważnie. Proszę bardzo.

Koordynator do spraw społeczeństwa informacyjnego i smart city w Unii Metropolii Polskich Sylwester Szczepaniak:

Teraz powinno być słychać. Unia Metropolii Polskich, Sylwester Szczepaniak, koordynator do spraw społeczeństwa informacyjnego. Chciałbym się odnieść tylko do dwóch wątków. Jest formalne ciało, które nazywa się Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego Zespół Społeczeństwa Informacyjnego, więc ta współpraca ma podstawy strukturalne od trzydziestu lat. Problem polega na tym, że Zespół Społeczeństwa Informacyjnego na jakimś etapie stał się ciałem, które bardzo mocno ograniczyło się do pracy nad aktami prawnymi. Głównym elementem, który postawiła sobie strona samorządowa Zespołu Społeczeństwa Informacyjnego jest to, żeby rozmawiać o rozwiązaniach systemowych, projektowych. Trzeba powiedzieć, że musimy jeszcze wyedukować stronę rządową, stronę Ministerstwa Cyfryzacji, ale też inne resorty, że taki zespół jest i że takie działania, zgodnie z ustawą o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w tym zespole mogą się odbywać. My się nie poddajemy i mamy nadzieję, że takie prace będą.

Odniosę się do projektowanego zespołu przy KRMC. Właśnie dostaliśmy wstępną informację o powołaniu takiego zespołu i my nie jesteśmy przeciw, nie traktujemy tego jako konkurencji dla Zespołu Społeczeństwa Informacyjnego, ale chcemy właśnie, żeby kierunki, wytyczne w tym zakresie współpracy z samorządem terytorialnym to był zespół społeczeństwa informacyjnego, a później jeżeli trzeba to realizować na zasadzie konkretnych prac na przykład nad nowelizacją systemu, weźmy sobie system CEPiK, weźmy sobie system ESKOM, weźmy sobie systemy, które już od 20 lat funkcjonują w polskiej administracji i tam żeby pracować już konkretnie z analitykami biznesowymi, analitykami systemowymi i wypracowywać ramy koncepcji biznesowej, a potem wdrożeniowej. To jest jeden element.

Drugi element, o którym chciałbym powiedzieć – ja bardzo się cieszę, to wszystko, co usłyszałem, bardzo mnie cieszy, w szczególności projekt AIS, ale jak dzisiaj rano przeczytałem w projekcie nowelizacji ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, że cała administracja samorządowa, bez wyjątku, ma wejść jako podmiot kluczowy – bo dzisiaj jesteśmy elementem systemu KST, ale nie mamy obowiązków jak podmioty kluczowe –łącznie z tymi gminami od 10 tys., po miasta Unii Metropolii Polskich i we wpływie na wydatki ja widzę zero, to się trochę zirytowałem. Było napisane, że oczywiście my dostaniemy pieniądze z cyberbezpiecznego samorządu. Ja się trochę spodziewałem, że strona rządowa pójdzie w tę stronę: „No dostaliście już Cyberbezpieczny Samorząd, czego chcecie?”. Ale co innego jest dofinansowanie grantowe: „Zróbcie trzy obszary i poprawcie tam, gdzie macie krytyczne i zdiagnozowaliście”, a co innego jest stworzenie systemu, w którym my funkcjonujemy przez najbliższe lata. Więc my będziemy zgłaszać dla tego projektu uwagi w zakresie skutków wpływów. Bo te skutki…w szczególności jeżeli będzie cała administracja, a tam wprowadzono nawet przedszkola, w tym wykazie znalazły się też instytucje kultury. Rozumiemy, to jest pierwszy projekt, nie traktujemy go jako ostateczny, nie krytykujemy samego faktu, ale mówimy, że tutaj między nami jest jeszcze praca do wykonania. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Jak najbardziej zachęcam do zgłaszania tych uwag. Bardzo proszę. Proszę, proszę.

Wykładowca w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr hab. Marta Grabowska:

Marta Grabowska, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego. Chciałam tylko powiedzieć, że my w Centrum Europejskim cały czas prowadzimy monitoring jak ten e-Government w ogóle rozwija się w Polsce w świetle różnego typu dokumentów Unii Europejskiej. Oczywiście nie muszę mówić, że brakuje nam wspólnej bramy, wejścia do wszystkich jednostek e-Governmentu, że nasza pozycja w rankingu e-Governmentu w Unii Europejskiej jest bardzo niska, ale chcę powiedzieć, że szczególnie po macoszemu traktowane są samorządy i te jednostki bezwzględnie muszą dostać duże wsparcie. One są najbliżej obywatela. To co obserwujemy, to przede wszystkim brak standardów w interfejsach. Następnie te platformy – myślę tutaj o gov.pl/bip – tam mamy zarejestrowanych tylko 800 samorządów, nie wiadomo w ogóle gdzie jest reszta. Na tej platformie

samorządy itd, tam w ogóle nie wiadomo o co chodzi w konstrukcji tej całej platformy… Myślę, że cała ta sprawa musi być w bardzo krótkim czasie przemyślana i wreszcie doprowadzona do jakiegoś, że tak powiem, stanu porządnego krótko mówiąc.

Chciałam również zwrócić uwagę, bo ten wątek został tutaj podjęty, mianowicie że my mamy takie dokumenty Unii Europejskiej, które nazywają się deklaracje ministerialne, dotyczące właśnie rozwoju e-Governmentu. Ta ostatnia, berlińska, to już jest na takim poziomie, że tam się wymaga wbudowania do jednostek e-Governmentu procedur – fizycznie rzecz biorąc – praworządności. Czy my w ogóle zwracamy na to uwagę?

Następna sprawa jest taka, że ta Deklaracja berlińska upływa…to już powinno być zrealizowane do 2024 r. No i teraz właśnie, my mamy prezydencję na…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo proszę naprawdę…

Wykładowca w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr hab. Marta Grabowska:

Prezydencję na początku…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Zostaliśmy poproszeni o zakończenie. Mieliśmy salę do godziny 16:00. Bardzo państwa proszę, naprawdę. Ze swojej strony obiecuję, że będziemy o tych sprawach rozmawiać i te tematy kontynuować. Myślę, że ze strony ministerstwa jest wola, aby te tematy cyberbezpieczeństwa, również w samorządach, które są na pewno bliskie nam wszystkim, kontynuować na kolejnych posiedzeniach Komisji. Po prostu nie kończymy dziś tego tematu. Jeszcze krótkie głosy w tej dyskusji, bardzo proszę, bo mamy jeszcze drugi punkt formalny i trzeci – wolne wnioski. Tutaj też bym apelował, o rozwagę w tej kwestii, delikatnie mówiąc. Bardzo proszę, oddaję głos.

Wiceprzewodniczący Komitetu SMART w Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji Paweł Sokołowski:

Ok, dobra. Paweł Sokołowski, Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji, wiceprzewodniczący Komisji SMART. Mam tylko trzy szybkie pytanka. Do kiedy powinna powstać ta Architektura Referencyjna – robi to NASK – i czy będzie konsultowana na przykład z Polską Izbą i innymi organizacjami branżowymi? To pierwsze pytanie.

Drugie pytanie – kiedy są planowane wdrożenia pilotażowe do tych pięciu przypadków powyżej, czyli, małe, średnie powiaty itd., o których rozmawialiśmy.

I trzecie pytanie – czy można gdzieś znaleźć informacje na temat zakresu szkoleń z kompetencji przetwarzania danych, analityki danych? Gdzie znaleźć, z jakich narzędzi to będzie składane i czego tak naprawdę będą dotyczyły te szkolenia? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Dziękuję bardzo. Panie ministrze, może odpowiemy na piśmie? Będzie najszybciej.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji Dariusz Standerski:

Tak, tak, tak, na piśmie. A odnosząc się krótko do pozostałych głosów – bardzo dziękuję za te deklaracje dialogu i współpracy. Widzę, że mamy nowe miejsce do współpracy. Natomiast jeśli chodzi o Deklarację berlińską, to bardzo się cieszę, że tam uwzględniono kwestię praworządności, natomiast Deklarację berlińską podpisywał pan minister Marek Zagórski, więc dowiem się jakie były dalsze kroki poprzedniego kierownictwa ministerstwa w tym zakresie.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję. Czy w tym punkcie jeszcze ktoś z państwa chciałby zabrać głos? Nie widzę, w takim razie…

Sekretarz Komisji Magdalena Krzymowska:

Jest jeden głos.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Jest? Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Paweł Bliźniuk (KO):

Dziękuję, panie przewodniczący. Popełniłem strategiczny błąd, bo usiadłem tutaj w kącie i mnie nie widać, a od dłuższego czasu zgłaszam się do głosu. Ja tak…

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Najmocniej przepraszam, ale naprawdę nie zauważyłem.

Poseł Paweł Bliźniuk (KO):

Dziękuję, nie widać tam, jestem zasłonięty. Ale tak na poważnie – trzymam za słowo, że będziemy wracać do tego tematu, bo jeden i drugi temat jest bardzo istotny. Jeżeli chodzi o cyfryzację samorządów, to myślę, że jeszcze bardzo dużo byłoby tu do powiedzenia. Jestem ciekaw jaki macie państwo pomysł na to, żeby to skoordynować, bo samorządy absolutnie są samoistnymi bytami, ale zamawianie przez różne miasta, miasteczka i małe samorządy aplikacji, które za każdym razem są projektowane pod potrzeby konkretnego samorządu naprawdę potęguje w tym sektorze koszty zakupu aplikacji, chociażby oprogramowania księgowo-finansowego. Jak państwo by policzyli, ile poszczególne miasta – jest Unia Metropolii Polskich – zamawiając osobne aplikacje wydają później na wsparcie, na utrzymanie tego typu oprogramowania, to byście się państwo złapali za głowę. To pierwsza rzecz.

Druga – myślę, że warto też na poważnie porozmawiać o cyberbezpieczeństwie, również w samorządzie i przeprowadzić taką prawdziwą, rzetelną, otwartą diagnozę. Nie tylko na bazie dokumentów, różnych polityk, ustawy i innych regulacji, ale skonfrontować to z rzeczywistością. Najwyższa Izba Kontroli – mówiła o tym pani profesor – ostatnio postanowiła zbadać cztery jednostki w zachodniopomorskim. Wyniki badań są katastrofalne. Mnie nie zaskakują…Słucham?

Wykładowca w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr hab. Marta Grabowska:

W porządku. Tak.

Poseł Paweł Bliźniuk (KO):

Mnie nie zaskakują te wyniki. Stan cyberbezpieczeństwa w polskim samorządzie jest dramatyczny i myślę, że warto o tym jasno i wyraźnie powiedzieć, tak żeby podnosić te standardy i faktycznie poprawić sytuację. Myślę, że dobrze jakby ten temat bardzo szybko wrócił na Komisję. Cieszę się, że trafiła do nas ta rozbudowana informacja, bo pierwotna była bardzo skromna. Natomiast nie było czasu na to, żeby przygotować się przed samym posiedzeniem Komisji, bo chyba o 13:00 dostaliśmy informację drogą mailową. Więc myślę, że dobrze jakbyśmy mogli wrócić do tego tematu. Szczególnie, że inna komisja oczekuje na salę, więc nie będę przedłużał. Mam tylko prośbę, żebyśmy wrócili do jednego i drugiego wątku i nie uznali tego tematu za zamknięty, tylko potraktowali dzisiejsze spotkanie jako entrée do prawdziwej, rzetelnej dyskusji na jeden i drugi temat. Bo naprawdę myślę, że to jest kwestia i finansów i tego jak skutecznie pewne rzeczy realizować w państwie polskim, i tego w jaki sposób zapewnić wyższy standard bezpieczeństwa obywatelek i obywateli naszego państwa jako całości w wymiarze samorządu terytorialnego w sferze cybernetycznej.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Dobrze, dziękuję bardzo. Szanowni państwo, rozumiem, że w tym punkcie już nie ma głosów. Nie ma, nie widzę. W takim razie zamykam dyskusję.

Przechodzimy do rozpatrzenia punktu drugiego porządku dziennego – wniosek prezydium Komisji o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych. Wniosek ten jest wynikiem decyzji podjętej przez członków podkomisji stałej do spraw sztucznej inteligencji i przejrzystości algorytmów. 22 lutego bieżącego roku po dyskusji podkomisja zdecydowała o skierowaniu prośby do Komisji o rozpatrzenie wniosku o wystąpienie do marszałka Sejmu z inicjatywą ustawodawczą w tej sprawie.

Proszę o przedstawienie projektu przewodniczącego podkomisji, pana posła Grzegorza Napieralskiego.

Poseł Grzegorz Bernard Napieralski (KO):

Ponieważ mamy taką kryzysową sytuację, powiem bardzo szybko. Proszę o wsparcie tej inicjatywy. Będziemy później nad tym pracować. To jest tak naprawdę uregulowanie kwestii dotyczących tego, że po prostu algorytmy oceniają pracowników i żebyśmy mogli spróbować im jakoś pomóc. Ponieważ i tak są jeszcze uwagi do tej ustawy, ponieważ ona ma już swoją historię, bardzo proszę, żebyśmy ją skierowali do laski marszałkowskiej i będziemy nad nią pracować. I tylko moja uwaga, taka techniczna, żebyśmy tam zmienili datę, ponieważ już ponad dwa lata temu zgłosiliśmy ją do procedowania, więc… Tylko tyle i jeżeli nie będzie głosu sprzeciwu, to uznamy to za przyjęte. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia wniosku o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawie ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych?

Sekretarz Komisji Magdalena Krzymowska:

Wraz ze zgłoszoną poprawką.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Tak, wraz ze zgłoszoną przez pana posła przewodniczącego poprawką. Nie widzę. Stwierdzam, że Komisja zdecydowała o podjęciu inicjatywy ustawodawczej. Projekt ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych zostanie wniesiony do laski marszałkowskiej. Przechodzimy do rozpatrzenia punktu trzeciego porządku dziennego – sprawy bieżące. Czy ktoś z pań lub panów posłów chciałby zabrać głos w tym punkcie?

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

Tak.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Widzę, panie przewodniczący. Bardzo proszę.

Poseł Janusz Cieszyński (PiS):

Sprawa bardzo aktualna i może wzbudzić zdziwienie niektórych natomiast chciałbym zgłosić taki projekt uchwały Komisji w związku z rozpoczęciem przez ministra cyfryzacji procesu legislacyjnego ustawy o zmianie ustawy o KSC. Chciałbym, żeby Komisja Cyfryzacji wyraziła poparcie dla działań ministerstwa w zakresie pilnego przyjęcia tego projektu i w szczególności rekomendowała uwzględnienie postulatów ministra cyfryzacji dotyczących wysokości wydatków z budżetu państwa na realizację zadań wynikających z ustawy w wysokości nie niższej niż wskazana w ocenie skutków regulacji. Uważam, że to jest ważne, ponieważ zaraz się zacznie dyskusja z Ministerstwem Finansów. To nigdy nie jest prosta dyskusja. A te wydatki, które zostały przewidziane w USR są bardzo rozsądne, przede wszystkim na ludzi, na CSIRT-y sektorowe, na rozbudowę NASK. Mówię co najmniej, dlatego że pan Sylwester Szczepaniak zgłaszał bardzo sensowne postulaty w zakresie samorządu i pewnie nie ma co mówić, że tego nie uwzględnimy skoro jeszcze nie jest to przewidziane. Natomiast chciałbym przedłożyć taką uchwałę, tutaj mam w trzech egzemplarzach. Wiem, że mamy mało czasu, ale sprawa jest bardzo pilna i ważna, tak żeby pan minister Standerski miał jak największe wsparcie w tym procesie legislacyjnym. Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Panie przewodniczący, ten wniosek o ten projekt uchwały wpłynął do mnie dosłownie przed sekundą, w związku z tym…

Poseł Grzegorz Bernard Napieralski (KO):

Mogę?

Przewodniczący poseł Bartłomiej Pejo (Konfederacja):

Propozycja jest taka, aby tym projektem uchwały zajęło się prezydium Komisji, którego zresztą jest pan członkiem. Zatem przedkładam ten projekt prezydium i będzie on w jak najszybszym terminie przeprocedowany. Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos?

Bardzo dziękuję, zamykam posiedzenie.